

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.004.02.2021

**Pan
Olgiert Poniżnik
Burmistrz Gminy i Miasta Gryfów Śląski**

Urząd Gminy i Miasta Gryfów Śląski
ul. Rynek 1
59-620 Gryfów Śląski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/099 – „Modernizacja oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic w wybranych miejscowościach województwa dolnośląskiego”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy i Miasta Gryfów Śląski, ul. Rynek 1, 59-620 Gryfów Śląski (dalej: „Urząd”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Olgierd Poniżnik – Burmistrz Gminy i Miasta Gryfów Śląski od 1 grudnia 2006 r. (dalej: „Burmistrz”)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Działania w obszarze planowania modernizacji oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic oraz racjonalizacji zużycia energii elektrycznej.2. Finansowanie funkcjonowania i modernizacji oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic z zachowaniem racjonalizacji zużycia energii elektrycznej.3. Realizacja zaplanowanych zadań związanych z modernizacją oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic oraz osiągnięte efekty dotyczące racjonalizacji zużycia energii elektrycznej.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 31 marca 2021 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Dawid Matschay, Inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/15/2021 z 3 lutego 2021 r. (akta kontroli Tom I str. 1-2, 6-9)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm. Dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Burmistrz Gminy i Miasta Gryfów Śląski co do zasady wywiązywał się z obowiązku zapewnienia oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic na terenie Gminy, jak również z zadań związanych z modernizacją punktów świetlnych z uwzględnieniem racjonalizacji zużycia energii elektrycznej.

W Gminie przyjęto dokumenty planistyczne, w których ujęto działania związane z racjonalizacją zużycia energii i promocją rozwiązań zmniejszających zużycie energii w związku z oświetleniem miejsc publicznych. Niemniej Burmistrz, pomimo zlecenia opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, nie podjął działań zmierzających do jego uchwalenia, co skutkowało naruszeniem art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne*³.

Ponadto w kontroli ujawniono również nieprawidłowości polegające m.in. na: **[1]** nieutrzymywaniu należytego stanu technicznego dziewięciu z 99 poddanych badaniu opraw i słupów oświetleniowych; **[2]** nieuwzględnieniu w strukturze i organizacji pracy Urzędu zadania dotyczącego regularnego nadzoru nad stanem technicznym opraw i słupów oświetleniowych oraz ich otoczeniem; **[3]** niewykazywaniu w ewidencji środków trwałych Gminy rzeczywistego stanu posiadanego majątku, tj. słupów i opraw oświetleniowych, w wyniku czego nie ujawniono środków trwałych o wartości 7 575,00 zł brutto; **[4]** nieuwzględnieniu zasady konkurencyjności w udzieleniu zamówienia publicznego na kwotę 113 200,00 zł.

Niemniej jednak pozytywnie należy ocenić, że realizacja w latach 2017-2020 przez Gminę zadań związanych z modernizacją oświetlenia przestrzeni publicznej przyczyniła się do wzrostu udziału punktów świetlnych wyposażonych w energooszczędne oświetlenie z 0% w 2016 r. do 52,14% na koniec 2020 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania w obszarze planowania modernizacji oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic oraz racjonalizacji zużycia energii elektrycznej

Opis stanu faktycznego

1-3. Do dnia 31 marca 2021 r. Gmina Gryfów Śląski⁵ nie przyjęła projektu założeń, o którym mowa w art. 19 ust. 1 *Prawa energetycznego*.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz.U. 2020 r. poz. 833, ze zm. Dalej: „Prawo energetyczne”.

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dalej: „Gmina”.

Burmistrz zlecił w 2015 r. opracowanie projektu założeń wykonawcy zewnętrznemu, jednak po uzyskaniu tego dokumentu nie przystąpił do dalszej procedury wskazanej w art. 19 ust. 5-8 *Prawa energetycznego*, tj. nie zasięgnął opinii samorządu województwa o projekcie założeń, nie poddał go konsultacjom społecznym (nie wyłożył go do publicznego wglądu na okres 21 dni) oraz nie przedstawił projektu Radzie Gminy, tak aby mogła przyjąć uchwałę w tym zakresie.

Burmistrz nie opracował projektu planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru Gminy lub jej części, o którym mowa w art. 20 ust. 1 *Prawa energetycznego*⁶.

W związku z brakiem uchwalenia projektu założeń i projektu planu, w Gminie nie wdrożono systemu monitorowania realizacji tych dokumentów.

(akta kontroli Tom I str. 53-54, 94-96, 146-258)

4. Gmina na swojej stronie internetowej informowała o stosowanych środkach poprawy efektywności energetycznej, m.in. o programach: „Ochrona powietrza związana z trwałą likwidacją w lokalach mieszkalnych i nieruchomościach ogrzewania opartego na paliwie stałym na przyjazne środowisku źródła ciepła” w ramach programu „Ograniczenia niskiej emisji dla Miasta i Gminy Gryfów Śląski” oraz „Czyste powietrze”, finansowanych przy wsparciu finansowym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu⁷. Jednocześnie Gmina informowała o środkach poprawy efektywności energetycznej, w tym o ukończonych inwestycjach w zakresie modernizacji i budowy oświetlenia w oficjalnym biuletynie samorządu – „Kurierze Gryfowskim”.

(akta kontroli tom VI str. 85-86)

5. W trzech dokumentach strategicznych przyjętych przez Gminę ujęto zadania związane z racjonalizacją zużycia energii i promocji rozwiązań zmniejszających zużycie energii w związku z oświetleniem miejsc publicznych, tj. w: [1] Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Gryfów Śląski na lata 2016-2020⁸, [2] Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Gryfów Śląski na lata 2014-2020⁹ i [3] Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Gryfów Śląski¹⁰. Zadania te dotyczyły odpowiednio: [1] rewitalizacji parku im. Adama Mickiewicza w Gryfowie Śląskim, w tym wymiany oświetlenia (zrealizowana w całości); [2] wymiany energochłonnych opraw oświetleniowych na nowoczesne energooszczędne (zrealizowana w ponad 50%); [3] modernizacji oświetlenia ulicznego (zrealizowana w ponad 50%), inwentaryzacji oświetlenia ulicznego (zrealizowana w całości) oraz wymiany energochłonnego oświetlenia w obiektach publicznych (zrealizowana w ponad 90%).

(akta kontroli Tom III str. 1-54, 60-97, 179-180)

6. Burmistrz wyjaśnił, że w Urzędzie zadania zakresie oświetlenia realizowane są przez pracowników Wydziału Technicznego Urzędu.

⁶ Dalej: „Projekt planu”.

⁷ <http://gryfow.pl/category/dotacje-do-ogrzewania/> (dostęp na dzień 2 kwietnia 2021 r.).

⁸ Załącznik nr 1 do uchwały nr XXVII/139/16 Rady Miejskiej Gminy Gryfów Śląski z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie: zmiany uchwały nr XXIV/123/16 Rady Miejskiej Gminy Gryfów Śląski z dnia 20 września 2016 r. Dalej: „LPR”.

⁹ Załącznik nr 1 do uchwały nr XXXIX/202/14 Rady Miejskiej Gminy Gryfów Śląski z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie: przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Gryfów Śląski na lata 2014-2020”. Dalej: „Strategia”.

¹⁰ Załącznik nr 1 do uchwały Nr VIII/37/15 Rady Miejskiej Gminy Gryfów Śląski z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie: uchwalenia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta”. Dalej: „Plan”.

W regulaminie organizacyjnym¹¹ Urzędu wskazano, że do Wydziału Technicznego należy w szczególności kompleksowe wykonywanie zadań z zakresu drogownictwa komunalnego wynikających z przepisów szczególnych, a zwłaszcza ustaw o drogach publicznych oraz nadzór nad eksploatacją oświetlenia ulicznego. Pracownikowi ww. komórki organizacyjnej Urzędu, zatrudnionemu na stanowisku ds. drogownictwa przypisano w zakresie obowiązków zadania dotyczące prowadzenia spraw związanych z funkcjonowaniem oświetlenia ulicznego na terenie miasta i gminy.

(akta kontroli Tom I str. 10-52, 293)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Burmistrz, pomimo zlecenia opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, nie podjął działań zmierzających do jego uchwalenia, co skutkowało naruszeniem art. 19 ust. 1 *Prawa energetycznego*. Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – *Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw*¹², data graniczna uchwalenia projektu, o którym mowa powyżej została określona na 12 marca 2012 r.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że *Prawo energetyczne* nie przewiduje ani szczególnego trybu postępowania, ani tym bardziej sankcji w przypadku niewykonania lub opóźnionego wykonania obowiązku sporządzenia projektu założeń. Podkreślił również, że zaopatrzenie w energię elektryczną nie jest zadaniem o charakterze obowiązkowym, o którym mowa w art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym*¹³.

NIK wskazuje, że tryb przyjmowania projektu założeń został określony w art. 19 ust. 4-8 *Prawa energetycznego*¹⁴. Opracowanie projektu założeń do planu energetycznego jest przejawem realizacji zadania własnego gminy w zakresie planowania i organizacji zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe, o którym mowa w art. 18 ust. 1 pkt 1 *Prawa energetycznego*, w związku z art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *u.osg*. Powyższe jest zadaniem obligatoryjnym gminy, a obowiązek opracowania założeń wynika wprost z ustawy i nie jest w żaden sposób warunkowany wystąpieniem jakichkolwiek okoliczności, uzasadniających możliwość odstąpienia od jego opracowania. Jednocześnie NIK zwraca uwagę, że założenia do planu, o których mowa w art. 19 ust. 1 *Prawa energetycznego*, są dokumentem o charakterze planistycznym poprzedzającym ewentualne przyjęcie planu zaopatrzenia w energię (art. 20 *Prawa energetycznego*).

(akta kontroli Tom I str. 53, Tom III str. 101-102)

2. Gmina poniosła koszty w wysokości 2 000,00 zł brutto na opracowanie projektu założeń, przygotowanego przez zewnętrznego wykonawcę¹⁵, jednak Burmistrz

¹¹ Przyjęty zarządzeniem Burmistrza Gminy i Miasta Gryfów Śląski z dnia 23 stycznia 2007 roku w sprawie: *nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy i Miasta w Gryfowie Śląskim*. Ostatnia zmiana wynikała z zarządzenia nr 127 Burmistrza Gminy i Miasta Gryfów Śląski z dnia 31 grudnia 2015 r. w sprawie: *zmiany Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy i Miasta w Gryfowie Śląskim*.

¹² Dz. U. z 2010 r., Nr 21, poz. 104, ze zm. Ustawa weszła w życie z dniem 11 marca 2010 r.

¹³ Dz. U. z 2020 r. poz. 713, ze zm. Dalej: „u.osg”.

¹⁴ M.in. uzyskanie opinii samorządu województwa czy wyłożenie projektu do publicznego wglądu na okres 21 dni oraz uchwalenie projektu założeń przez radę gminy.

¹⁵ Umowa nr 9/2015 z dnia 3 lutego 2015 r. na wykonanie m.in. opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta i Gminy Gryfów Śląski na lata 2015-2029.

odstąpił od dalszego procedowania tego dokumentu, co należy uznać za działanie niegospodarne.

Burmistrz, pomimo iż projekt założeń spełniał ustawowe wymogi, nie przystąpił do dalszego procedowania zgodnie z art. 19 ust. 5-8 *Prawa energetycznego*. Obowiązek uchwalenia przez Gminę pierwszego projektu założeń został wskazany w art. 17 ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – *Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw*.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że nie procedował projektu założeń w trybie wskazanym powyżej, ponieważ *Prawo energetyczne* nie wskazywało terminów, w jakich przedmiotowy dokument powinien być przyjęty, a w momencie uzyskania projektu (w 2015 r.) ustawa z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – *Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw* już nie obowiązywała.

NIK wskazuje, że obowiązek opracowania i uchwalenia projektu założeń nie został zniesiony i wynikał z art. 19 ust. 1 i 8 *Prawa energetycznego*. Stwierdzić należy również, że ustawa z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – *Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw* precyzowała jedynie termin uchwalenia pierwszego projektu założeń przez Gminę.

(akta kontroli Tom I str. 54, 94-96, 146-258, 292-293, 296-299, Tom III str. 101-102)

OCENA CZĄSTKOWA

W Gminie przyjęto dokumenty planistyczne, w których ujęto działania związane z racjonalizacją zużycia energii i promocją rozwiązań zmniejszających zużycie energii w związku z oświetleniem miejsc publicznych. Niemniej Burmistrz, pomimo zlecenia opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, nie podjął działań zmierzających do jego uchwalenia, co skutkowało naruszeniem art. 19 ust. 1 *Prawa energetycznego*.

OBSZAR

2. Finansowanie funkcjonowania i modernizacji oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic z zachowaniem racjonalizacji zużycia energii elektrycznej

Opis stanu faktycznego

1. Poniesione przez Gminę wydatki na zakup energii elektrycznej, modernizację, budowę i utrzymanie punktów świetlnych w latach 2016-2020 wyniosły odpowiednio: 727 650,18 zł, 676 845,54 zł, 719 647,70 zł, 1 609 056,89 zł, 666 486,02 zł i stanowiły odpowiednio 75,63%, 76,29%, 69,25%, 64,82% i 62,96% zaplanowanych wydatków na te zadania w danym roku budżetowym.

Udział w całości zrealizowanych wydatków Gminy, wydatków na zakup energii elektrycznej, modernizację, budowę i utrzymanie punktów świetlnych poszczególnych kategorii zrealizowanych wydatków wyniósł odpowiednio w latach 2016- 2020: zużycie energii ogółem: 79,35%, 81,48%, 72,59%, 28,65%, 73,58%; konserwacja punktów świetlnych: 27%, 25%, 24%, 8%, 31%; modernizacja punktów świetlnych¹⁶: 0%, 0%, 4,01%, 55,12%, 2,07%; budowa punktów świetlnych: 0%, 0%, 5,63%, 8,37%, 2,58%; inne¹⁷: 0%, 0%, 0%, 0,8%, 0,19%.

¹⁶ Remont, rozbudowa, przebudowa, wymiana (z wyjątkiem budowy).

¹⁷ Np. wydatki na utrzymanie lub dzierżawę instalacji oświetleniowych (punkty świetlne, słupy oświetleniowe, latarnie uliczne/drogowe).

Udział procentowy poniesionych wydatków na energię elektryczną ogółem w wydatkach ogółem Gminy oscylował w granicach 2%, tj. w latach 2016-2020 wyniósł odpowiednio: 2,03%, 1,52%, 1,19%, 1,04%, 1,22%. Natomiast udział procentowy wydatków na oświetlenie zewnętrzne w wydatkach na energię elektryczną ogółem Gminy oscylował w przedziale od 56% do 69% (w latach 2016-2020 wyniósł odpowiednio: 68,79%, 68,93%, 64,34%, 55,95%, 59,59%).

W 2019 r. procentowy udział wydatków na oświetlenie zewnętrzne w wydatkach na energię elektryczną ogółem Gminy spadł o 8,39 punktów procentowych rok do roku, co spowodowane było uzyskaniem rekompensaty od przedsiębiorstwa energetycznego¹⁸.

(akta kontroli Tom III str. 116, Tom IV str. 2, 5, 370)

2. Zgodnie z wyjaśnieniami Burmistrza, Gmina analizowała koszty energii elektrycznej na podstawie corocznych sprawozdań z wykonania budżetu, a analizy te w kolejnych latach wskazywały na spadek kosztów energii elektrycznej. Gmina nie analizowała natomiast rynku dostawców energii elektrycznej, w związku z wyłanianiem ich w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, a także nie negocjowała kosztów zakupów energii.

(akta kontroli Tom III str. 98-99)

Gmina podejmowała negocjacje na temat współpracy w zakresie bieżącej eksploatacji urządzeń oświetlenia ulicznego, stawek za eksploatację urządzeń oświetlenia ulicznego oraz możliwości modernizacji obwodów oświetleniowych ze spółką Tauron Nowe Technologie S.A. z siedzibą we Wrocławiu¹⁹, będącą właścicielem 584 słupów i 416 opraw na terenie Gminy²⁰.

Zgodnie z wyjaśnieniami Burmistrza, podjęte w 2017 r. negocjacje z Tauron NT S.A. dotyczące dzierżawy słupów oświetleniowych, celem montażu na nich przez Gminę energooszczędnych opraw oświetleniowych, nie przyniosły skutku. Z uwagi na powyższe oraz na rosnące koszty opłat eksploatacji za punkty świetlne narzucane przez Tauron NT S.A.²¹, Gmina w ramach inwestycji *budowy nowych linii i punktów oświetlenia drogowego w systemie zaprojektuj i wybuduj oraz modernizacji oświetlenia w Gminie Gryfów Śląski wraz z zapewnieniem finansowania*²² planowała zbudować linie zastępcze do linii będących w posiadaniu Tauron NT S.A. Po zrealizowaniu inwestycji Gmina mogłaby zawrzeć umowę na eksploatację opraw z innym podmiotem niż Tauron NT S.A.²³.

(akta kontroli Tom I str. 101, Tom III str. 99, 103-115)

Gmina posiadała jedną obowiązującą w kontrolowanym okresie umowę o poprawę efektywności energetycznej w formule typu ESCO²⁴, zawartą w wyniku

¹⁸ W związku z ustawą z dnia 13 czerwca 2019 r. *zmieniającą ustawę o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw, ustawę o efektywności energetycznej oraz ustawę o biokomponentach i biopaliwach ciekłych* (Dz. U. poz. 1210).

¹⁹ Dalej: „Tauron NT S.A.”.

²⁰ Według stanu na dzień 29 stycznia 2010 r. ustalonego w ostatniej inwentaryzacji przeprowadzonej z udziałem Gminy i Tauron NT S.A.

²¹ Koszt eksploatacji za punkt świetlny wzrastał z 6,21 zł netto miesięcznie (aneks nr 7 z dnia 18 grudnia 2001 r.), 7,71 zł netto miesięcznie (aneks nr 10 z dnia 29 marca 2013 r.) do obecnej stawki 8,12 zł netto miesięcznie (aneks nr 11 z dnia 1 września 2020 r.).

²² http://bip.gryfow.pl/wiadomosci/3/wiadomosc/400732/budowa_nowych_linii_i_punktow_oswietlenia_drogowego_w_systemie_z

²³ Inwestycja opisana szerzej w pkt 7 obszaru drugiego niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

²⁴ Finansowanie w tym wypadku opiera się na tzw. samospłacie inwestycji modernizacyjnej z oszczędności energii elektrycznej, wynikającej z wymiany starych, nieefektywnych punktów oświetleniowych na nowoczesne oświetlenie energooszczędne, tzw. model ESCO (ang. Energy Service Company). W Polsce spotyka się

rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego²⁵. NIK odstąpiła od szczegółowego badania przedmiotowej umowy z uwagi na toczące się postępowanie sądowe pomiędzy wykonawcą a Gminą.

(akta kontroli Tom II str. 343-354, 380-431)

W kontrolowanym okresie Gmina uzyskała dofinansowanie z Dolnośląskiego Funduszu Pomocy Rozwojowej 2019²⁶ w kwocie 79 256,83 zł na zadanie *Oświetlenie dróg i chodników w Gryfowie Śląskim – lampy LED zasilane energią słoneczną*.

Burmistrz wskazał, że: [1] Gmina analizowała możliwości i wniosowała o środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020²⁷, w wyniku czego uzyskano w 2017 r.²⁸ dofinansowanie projektu pn.: *Uzbrojenie Lokalnej Strefy Małej Przedsiębiorczości w Gryfowie Śląskim*; [2] nie dokonywano analiz możliwości ubiegania się o środki finansowe na realizację inwestycji związanych z zaopatrzeniem w energię elektryczną pochodzących ze źródeł zagranicznych (np. Bank Światowy, programy pomocowe UE, itp.).

(akta kontroli Tom III str. 101, 233)

3. Na terenie Gminy znajdowało się w latach 2017- 2020²⁹ łącznie odpowiednio 1 088³⁰, 1 088³¹, 1 112³² i 1 122³³ punktów świetlnych³⁴.

(akta kontroli Tom IV str. 3)

Na terenie Gminy znajdowały się³⁵ łącznie 1 122 oprawy oświetleniowe, z czego 707 opraw (63,01%) było własnością Gminy, a pozostałe 415 (36,99%) własnością

najczęściej umowę z firmą typu ESCO o gwarantowane oszczędności (poprawę efektywności energetycznej), tj. umowa typu EPC (ang. Energy Performance Contracting). Zgodnie z umową wykonawca zobowiązuje się do wdrożenia określonych środków poprawy efektywności energetycznej mającej na celu obniżenie kosztów zużycia energii przez określone instalacje. Jednocześnie ryzyko gospodarcze związane z osiągnięciem takiej redukcji powinno obciążać wykonawcę. Zwrot wszelkich nakładów kapitałowych poniesionych przez wykonawcę powinien być dokonywany z udziału wykonawcy w oszczędnościach po stronie beneficjenta w wyniku zawarcia tej umowy.

²⁵ Ogłoszenie nr 624224-N-2017 z dnia 29 listopada 2017 r. Zadanie pn. Budowa nowych linii i punktów oświetlenia drogowego w systemie zaprojektuj i wybuduj oraz modernizacja oświetlenia w Gminie Gryfów Śląski wraz z zapewnieniem finansowania.

²⁶ Uchwała nr VII/146/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 kwietnia 2019 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej gminom wyłonionych w ramach konkursu pn. „Dolnośląski Fundusz Pomocy Rozwojowej 2019”.

²⁷ Dalej: „RPO”.

²⁸ W okresie nieobjętym kontrolą NIK.

²⁹ Według stanu na koniec danego roku.

³⁰ W tym 1 064 oświetlało drogi (548 gminne, 387 powiatowe, 56 wojewódzkie, 73 krajowe), osiem parkingi, 12 parki oraz cztery inne miejsca.

³¹ W tym 1 064 oświetlało drogi (548 gminne, 387 powiatowe, 56 wojewódzkie, 73 krajowe), osiem parkingi, 12 parki oraz cztery inne miejsca.

³² W tym 1 076 oświetlało drogi (560 gminne, 387 powiatowe, 56 wojewódzkie, 73 krajowe), osiemnaście parkingi, 12 parki oraz sześć inne miejsca.

³³ W tym 1 088 oświetlało drogi (564 gminne, 387 powiatowe, 56 wojewódzkie, 73 krajowe), osiemnaście parkingi, 12 parki oraz dwanaście inne miejsca.

³⁴ W przepisach prawa nie zdefiniowano pojęcia „punkt świetlny”. Na potrzeby kontroli przyjęto definicję Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Zgodnie ze stanowiskiem UOKiK, opartym na definicji technicznej Polskiego Komitetu Oświetleniowego Stowarzyszenia Elektryków Polskich, za punkt świetlny uznaje się kompletną oprawę świetlną – czyli kompletne urządzenie służące do rozsyłania, filtrowania lub przekształcania światła wysyłanego przez źródło, zawierające elementy niezbędne do mocowania i ochrony źródła światła, oraz do przyłączenia go do obwodu zasilającego. Zdaniem UOKiK, słupy oświetleniowe czy kable sterownicze wykraczają już poza zakres definicji punktu świetlnego. Również z uzasadnienia prawnego do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2011 r., sygn. III SK 36/10, wynika, że pojęcie punktu świetlnego, obejmuje wyłącznie oprawę oświetleniową ze źródłem światła.

³⁵ Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r.

Tauron NT S.A. Zgodnie z wyjaśnieniami Burmistrza, podział ten wynikał m.in. z uwarunkowań historycznych transformacji ustrojowej, przekazania Gminie części majątku państwowego oraz realizacji przez Gminę własnych inwestycji oświetleniowych.

Gmina oświetlała drogi³⁶: krajowe (6,71%), wojewódzkie (5,15%), powiatowe (35,57%) i gminne (51,84%), a zgodnie z wyjaśnieniami Burmistrza, przypadki nieoświetlenia miejsc publicznych występowały np. gdy budowa takiego oświetlenia nie była zasadna (np. drogi dojazdowe do gruntów rolnych).

(akta kontroli Tom IV str. 4, 379)

Gmina w latach 2017-2019 realizowała inwestycję budowy nowych linii i punktów oświetlenia drogowego w systemie zaprojektuj i wybuduj oraz modernizacji oświetlenia w Gminie Gryfów Śląski wraz z zapewnieniem finansowania³⁷, której zakres obejmował modernizację oświetlenia dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, czego wynikiem była wymiana opraw oświetleniowych na oprawy LED odpowiednio na każdej z rodzajów dróg w ilości 38, 13 i 189.

(akta kontroli Tom IV str. 4)

Oprawy oświetleniowe będące własnością Tauron NT S.A., a znajdujące się w pasie drogowym dróg gminnych, nie podlegały inwentaryzacji. Zgodnie z wyjaśnieniami Burmistrza, obowiązująca polityka rachunkowości³⁸ w pkt 4 *Metody i terminy inwentaryzowania środków majątkowych* określała, że spisowi z natury podlegają składniki aktywów będące własnością innych jednostek, powierzonych jednostce do sprzedaży, przechowania lub użyczenia. Gmina natomiast nie posiadała dokumentów użyczenia majątku od Tauron NT S.A.

(akta kontroli Tom IV str. 45, 277-357)

W toku kontroli ustalono, że majątek Gminy w postaci 412 opraw i 239 słupów oświetleniowych nie był ujęty w ewidencji środków trwałych.

(akta kontroli Tom I str. 307-337)

4. Gmina przystąpiła³⁹ do tzw. grupy zakupowej, zrzeszającej jednostki samorządu terytorialnego, w ramach której wyłaniano jednego dostawcę energii elektrycznej. Organizacją grupy zakupowej oraz zbiorczego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego na energię elektryczną zajmowała się Gmina Miejska Lubin.

Zgodnie z wyjaśnieniami Burmistrza, zawarte umowy na dostawę energii elektrycznej w pełni zaspokajały potrzeby Gminy.

(akta kontroli Tom III str. 98-99, 169-173, Tom IV str. 36-37)

W kontrolowanym okresie, po wyłonieniu dostawcy energii w ramach grupy zakupowej, Gmina zawarła łącznie trzy umowy⁴⁰ na zakup energii elektrycznej (nie zawierano oddzielnie umów na oświetlenie drogowe). We wszystkich z nich zawarto sformułowanie, że podstawą do określenia warunków realizacji przedmiotu umowy

³⁶ Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. z uwzględnieniem podziału procentowego oświetlenia wyłącznie dróg.

³⁷ Inwestycja opisana szerzej w pkt 7 obszaru drugiego niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

³⁸ Wprowadzona zarządzeniem nr 121/2019 Burmistrza Gminy i Miasta Gryfów Śląski z dnia 31 grudnia 2019 r. w sprawie: *wprowadzenia zasad (polityki) rachunkowości*.

³⁹ Na podstawie pełnomocnictw z dnia 5 maja 2017 r., 27 lipca 2018 r., 28 czerwca 2019 r. i 10 lipca 2020 r. udzielonych Prezydentowi Miasta Lubina.

⁴⁰ Według stanu na dzień 30 marca 2021 r. Umowa szczegółowa sprzedaży energii elektrycznej nr GZL/110/BG/2017 z dnia 28 listopada 2017 r., umowa szczegółowa dot. dostawy energii elektrycznej (odbiorcy końcowi energii elektrycznej) nr GZL/BG/173/2018 z 26 listopada 2018 r. i umowa szczegółowa dot. dostawy energii elektrycznej (odbiorcy końcowi energii elektrycznej) nr GZL/BG/15/2019 z 26 listopada 2019 r.

jest m.in. *Prawo energetyczne* oraz koncesja sprzedawcy, w tym w dwóch z nich, jako standardy jakościowe wskazano *Prawo energetyczne* i przepisy wykonawcze do tej ustawy.

(akta kontroli Tom I str. 55-83)

Burmistrz wyjaśnił, że: [1] w kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki braku zgody przedsiębiorstwa energetycznego na dokonanie zakupu energii od innego dostawcy; [2] koszty utrzymania zdolności, urządzeń, instalacji i sieci do realizacji zaopatrzenia w energię elektryczną obciążały Gminę na podstawie umów o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej oraz, że Gmina nie ma wiedzy, co stanowi podstawę ich wyliczenia, a stawki wynikające z taryfy zostały zatwierdzone decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki; [3] Gmina nie miała prawnych możliwości negocjowania stawek za utrzymanie zdolności urządzeń, instalacji i sieci do realizacji zaopatrzenia w energię elektryczną.

(akta kontroli Tom III str. 98-99, Tom IV str. 45)

Przedsiębiorstwo energetyczne Tauron Sprzedaż Sp. z o.o., świadczące usługi dostawy energii elektrycznej nie oferowało specjalnych taryf i ulg (np. taryfy nocnej), a stawka za jedną kilowatogodzinę⁴¹ była jednakowa dla wszystkich grup i wynosiła w latach 2018-2020 odpowiednio 0,27 zł, 0,42 zł i 0,38 zł.

(akta kontroli Tom I str. 55-83)

5. Według stanu na dzień 1 stycznia 2018 r. na terenie Gminy znajdowało się 1 088 opraw oświetleniowych, w tym 672⁴² należących do Gminy oraz 416 do Tauron NT S.A. Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. na terenie Gminy znajdowało się 1 122 opraw oświetleniowych, w tym 706 należących do Gminy oraz 416 do Tauron NT S.A.

Zauważalny wzrost nastąpił w zakresie użytkowania opraw oświetleniowych dostosowanych do poprawy efektywności energetycznej. Według stanu na dzień 1 stycznia 2018 r. Gmina posiadała 29 takich opraw, a według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. było ich już 585⁴³. Natomiast według stanu na dzień 1 stycznia 2018 r. Tauron NT S.A. nie posiadał tego typu opraw oświetleniowych, a według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. posiadał ich 75.

(akta kontroli Tom III str. 326-349, Tom IV str. 208-220, 379)

W Gminie nie określono zasad kontroli sprawności oświetlenia oraz tego, kto kontroluje stan oświetlenia i z jaką częstotliwością.

(akta kontroli Tom IV str. 45)

6. Wysokość planowanych i wykonanych wydatków oraz źródła finansowania dotyczące budowy, modernizacji i utrzymania oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic oraz racjonalizacji zużycia energii elektrycznej zostały określone w budżecie Gminy.

(akta kontroli Tom I str. 338-420, Tom II str. 1-88)

W toku kontroli zweryfikowano treść zawieranych umów z wybranym kontrahentem świadczącym usługi konserwacyjne (serwisowe) punktów świetlnych w zakresie ponoszenia przez Gminę wydatków w sposób celowy i oszczędny, tj. zgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴⁴. Stwierdzono, że Gmina poniosła zawyżone koszty w stosunku do pierwszych

⁴¹ Dalej: „kWh”. kWh to jednostka energii elektrycznej równa pracy wykonanej w czasie jednej godziny przez urządzenie o mocy jednego kilowata.

⁴² W tym 29 opraw dostosowanych do poprawy efektywności energetycznej.

⁴³ Wzrost o 1 917,24%.

⁴⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 305. Dalej: *ufp*.

miesiący obowiązywania pięciu z sześciu badanych umów w kontrolowanym okresie.

(akta kontroli Tom III str. 272-301)

Gmina w latach 2018-2021 (I kwartał) nie partycypowała w kosztach budowy, modernizacji lub utrzymania punktów świetlnych w przypadku, gdy instalacja oświetleniowa była własnością przedsiębiorstw energetycznych lub innych podmiotów (np. innych zarządców dróg).

(akta kontroli Tom IV str. 375)

Infrastruktura oświetleniowa w postaci: [1] oprav oświetleniowych i [2] słupów oświetleniowych była własnością⁴⁵ odpowiednio Gminy w: [1] 63,01% oraz w [2] 45,41% i Tauron NT S.A. w: [1] 37,08% i w [2] 54,59%⁴⁶.

Gmina posiadała również 14,35 km linii zasilających obwody oświetleniowe, a zgodnie z wyjaśnieniami Burmistrza nie posiadała danych dotyczących liczby (długości) linii energetycznych będących własnością przedsiębiorstwa energetycznego.

(akta kontroli Tom IV str. 379)

7. Gmina: [1] przeprowadziła jedno postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, udzielone na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*⁴⁷, dotyczące *budowy nowych linii i punktów oświetlenia drogowego w systemie zaprojektuj i wybuduj oraz modernizacji oświetlenia w Gminie Gryfów Śląski wraz z zapewnieniem finansowania* o wartości 927 380,25 zł brutto⁴⁸; [2] przeprowadziła postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego z wolnej ręki na świadczenie rozszerzonej usługi oświetleniowej⁴⁹; [3] scedowała przeprowadzenie czterech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na zakup energii na inną jednostkę⁵⁰; [4] udzieliła 12 zamówień związanych z oświetleniem miejsc publicznych, dróg i ulic na podstawie art. 4 pkt 8 *Pzp*⁵¹, w tym sześciu dotyczących utrzymania urządzeń oświetlenia drogowego na łączną kwotę 77 805,00 zł oraz sześciu dotyczących inwestycji w zakresie budowy i modernizacji oświetlenia na łączną kwotę 292 095 zł⁵².

(akta kontroli Tom I str. 93, Tom III str. 272-325)

W Gminie obowiązywał regulamin udzielania zamówień publicznych podprogowych, których wartość nie przekraczała wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 000 euro⁵³.

(akta kontroli Tom I str. 84-92)

Badaniem szczegółowym objęto zadanie budowy punktów oświetleniowych *oświetlenie dróg i chodników w Gryfowie Śląskim* (lampy LED zasilane energią słoneczną) o wartości 113 200 zł brutto, do którego nie zastosowano *Pzp* z uwagi na nieprzekroczenie równowartości 30 000 euro. W ramach tej inwestycji budowano nowe punkty świetlne, nie dotyczyło ono modernizacji (wymiany) już istniejących punktów.

⁴⁵ Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. Gmina posiadała 706 oprav oświetleniowych na 485 słupach oświetleniowych będących jej własnością.

⁴⁶ Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r.

⁴⁷ Dz.U z 2019 r. poz. 1843, ze zm. Dalej: „*Pzp*”. Ustawa obowiązywała do dnia 31 grudnia 2020 r.

⁴⁸ NIK odstąpiła od szczegółowego badania przedmiotowej umowy z uwagi na toczące się postępowanie sądowe pomiędzy wykonawcą a Gminą.

⁴⁹ Według stanu na dzień 15 marca 2021 r. umowa nie została podpisana przez obie strony.

⁵⁰ Co zostało opisane szerzej w pkt 4 obszaru drugiego niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

⁵¹ Których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 000 euro.

⁵² W jedna inwestycja, w zaplanowanej kwocie zadania 120 000,00 zł była w trakcie realizacji.

⁵³ Wprowadzony zarządzeniem nr 3/2016 Burmistrza Miasta i Gminy Gryfów Śląski z dnia 13 stycznia 2016 r. w sprawie: wprowadzenia „Regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30.000 euro. Dalej: „regulamin ZP”.

Powierzenie realizacji ww. zamówienia publicznego podmiotowi zewnętrznemu zostało dokonane zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi w Gminie, wskazanymi w regulaminie ZP. Do wniosku dołączono projekt budowlany *oświetlenie uliczne LED zasilane energią słoneczną na terenie miasta Gryfów Śląski*, w którym przewidziano zamontowanie 20 szt. lamp solarnych LED. Jednocześnie zgodnie z zawartą umową o realizację przedmiotowego zadania oraz harmonogramem robót, zamontowanych zostało 13 lamp solarnych LED.

(akta kontroli Tom III str. 309-325, Tom IV str. 39, 375)

Umowa w zakresie realizacji przedmiotowego zamówienia, zawarta 19 czerwca 2019 r., zawierała podpisy Burmistrza Gminy oraz kontrasygnatę Skarbnika Gminy, tym samym został wypełniony obowiązek wynikający z art. 46 ust. 3 *uosg*. W toku trwania inwestycji umowa nie była aneksowana.

(akta kontroli Tom III str. 242-247)

Wartość całkowita zadania wyniosła 113 200 zł brutto, w tym 33 943,17 zł było środkami Gminy natomiast pozostała kwota 79 256,83 zł pochodziła z dofinansowania uzyskanego⁵⁴ od Dolnośląskiego Funduszu Pomocy Rozwojowej 2019⁵⁵.

Gmina dla przedmiotowej inwestycji prowadziła wyodrębnioną ewidencję księgową środków otrzymanych oraz poniesionych wydatków, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowość*⁵⁶, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych i bankowych. Rozliczenie otrzymanych środków przez Gminę nastąpiło poprzez złożenie do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego sprawozdania finansowo-merytorycznego na określonym wzorze, do którego nie złożono uwag, a także nie nastąpił zwrot przyznanych środków.

(akta kontroli Tom IV str. 48-56, 365-369)

Inwestycja została zrealizowana i odebrana 19 dni przed umownym terminem⁵⁷. Po protokolarnym odbiorze robót budowlanych⁵⁸, podczas którego nie wskazano żadnych uwag, wykonawca wystawił fakturę⁵⁹ z 14-dniowym terminem płatności.

Przedmiotowa faktura, jako dowód księgowy, spełniała zarówno wymogi wewnętrzne Urzędu⁶⁰, dotyczące obiegu dokumentacji finansowo-księgowej, jak i wymogi ustawowe, o których mowa w art. 21 ust. 1 *uor*, tj. została opisana, sprawdzona pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym oraz zatwierdzona do wypłaty przez odpowiednie osoby. Płatność za fakturę nastąpiła w 14 dniu od momentu jej wystawienia.

(akta kontroli Tom III str. 235-236, Tom VI str. 369)

8. Zadanie inwestycyjne pn. „Budowa punktów oświetleniowych *oświetlenie dróg i chodników w Gryfowie Śląskim*” (lampy LED zasilane energią słoneczną) o wartości 113 200 zł brutto nie zostało zrealizowane zgodnie z projektem

⁵⁴ Umowa nr DG-P/38/2019 z dnia 3 czerwca 2019 r.

⁵⁵ Uchwała nr VII/146/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 kwietnia 2019 r. *w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej gminom wyłonionych w ramach konkursu pn. „Dolnośląski Fundusz Pomocy Rozwojowej 2019”*.

⁵⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 217, ze zm. Dalej: „*uor*”.

⁵⁷ Termin zakończenia inwestycji ustalono w umowie na 31 sierpnia 2019 r., podczas gdy odebrano ją wcześniej, tj. 12 sierpnia 2019 r.

⁵⁸ Protokół odbioru robót z dnia 12 sierpnia 2019 r.

⁵⁹ Faktura nr 151/2019 z dnia 14 sierpnia 2019 r.

⁶⁰ Zgodnie z zarządzeniem nr 144/2018 Burmistrza Gminy i Miasta Gryfów Śląski z dnia 31 grudnia 2018 r. *w sprawie: wprowadzenia „Instrukcji obiegu dokumentów finansowo-księgowych w Urzędzie Gminy i Miasta Gryfów Śląski”*. m.in. sprawdzenia dokumentu finansowo-księgowego pod względem merytorycznym dokonuje wyznaczony w danej komórce merytorycznej pracownik. Osobą zatwierdzającą dokonanie sprawdzenia pod względem merytorycznym w zakresie realizowanych zadań jest Kierownik Wydziału bezpośrednio podporządkowanego Burmistrzowi Gminy i Miasta Gryfów Śląski.

budowlanym. W projekcie budowlanym zaplanowano bowiem instalację 20 szt. lamp solarnych LED na terenie miasta Gryfów Śląski, podczas gdy zgodnie z umową z wykonawcą zadania i protokołem odbioru sporządzonym po zakończeniu inwestycji, zamontowanych zostało tylko 13 szt. tego typu oświetlenia.

Burmistrz wyjaśnił, że przedmiotowe zadanie zrealizowano w ograniczonym zakresie ze względu na zmniejszenie, w stosunku do wnioskowanej kwoty dofinansowania w ramach Dolnośląskiego Funduszu Pomocy Rozwojowej 2019.

(akta kontroli Tom III str. 309-325, Tom IV str. 375)

Przedmiotowe zadanie nie wymagało uzyskania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, a jedynie zgłoszenia robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę do właściwego organu, co zostało wykonane przez Gminę⁶¹.

(akta kontroli Tom IV str. 32)

Zadanie inwestycyjne, o którym mowa powyżej, zostało zrealizowane zgodnie z zawartą z wykonawcą umową. W umowie tej wskazano m.in., że w stosunku do projektu, udostępnionego przez Urząd na etapie wyboru wykonawcy, ograniczeniu podlega planowana liczba lamp solarnych LED z 20 szt. do 13 szt.

(akta kontroli Tom III str. 235, 242-247)

Umowa o udzielenie przedmiotowego zamówienia publicznego gwarantowała Gminie m.in. 36-miesięczną gwarancję udzieloną przez wykonawcę, stosowanie kar umownych wobec wykonawcy w wysokości 0,2% wynagrodzenia brutto za każdy dzień zwłoki w realizacji umowy, czy 700 zł brutto za każdy dzień zwłoki nieusunięcia wad i usterek.

(akta kontroli Tom III str. 242-247)

W toku kontroli dokonano oględzin⁶² przedmiotowej inwestycji, w wyniku których stwierdzono, że aktualny stan techniczny samych opraw i słupów oświetleniowych nie odbiega od przyjętych norm, natomiast na nienależyty stan otoczenia wskazywały gałęzie w linii oświetlenia trzech opraw.

(akta kontroli Tom IV str. 208-220)

9. W kontrolowanym okresie Gmina nie przekazywała infrastruktury oświetleniowej przedsiębiorstwu energetycznemu.

(akta kontroli Tom IV str. 44)

Gmina ponosiła⁶³ wydatki na oświetlanie miejsc publicznych, dróg i ulic z udziałem majątku przedsiębiorstwa energetycznego w wysokości 9,99 zł brutto miesięcznie za jeden punkt świetlny (opłata eksploatacyjna). W ramach tej opłaty przedsiębiorstwo energetyczne zapewniało Gminie m.in. wymianę zużytych lub niedziałających elementów opraw oświetleniowych, konserwację tablic i szafek rozdzielczych, pomiary skuteczności ochrony przeciwporażeniowej. Natomiast w przypadku własnego majątku, i możliwości wyboru innego podmiotu niż przedsiębiorstwo energetyczne, Gmina ponosiła wydatki na opłatę eksploatacyjną w wysokości 6,17 zł brutto miesięcznie za jeden punkt świetlny.

⁶¹ Pismo z dnia 7 marca 2019 r. do Starostwa Powiatowego w Lwówku Śląskim.

⁶² Zweryfikowano m.in.: ogólny stan techniczny (fizyczny) latarni: konstrukcji wsporczych/nośnych (słupy, maszty, wysięgniki, linki mocujące) oraz opraw oświetleniowych (oprawa, obudowa, źródło światła: żarówka, lampa, panel, matryca świecąca, szyby, klosze, itp.); obecność starych, niezdemontowanych słupów/masztów oświetleniowych występujących w pasie drogowym, w pobliżu danej latarni; obecność niezabezpieczonych kabli / przewodów elektrycznych (innych elementów) przy latarni.

⁶³ Według stanu na dzień 25 marca 2021 r.

Burmistrz wskazał, iż porównanie cen utrzymania punktów świetlnych nie wymagało analizy.

(akta kontroli Tom III str. 272-300, Tom IV str. 8-31)

10. Zgodnie z wyjaśnieniami Burmistrza w kontrolowanym okresie: [1] sporadycznie występowały przypadki krótkotrwałego ograniczenia oświetlenia miejsc publicznych spowodowane awariami lub uszkodzeniami punktów/instalacji oświetleniowych, nie prowadzono ewidencji takich zdarzeń, a występowanie awarii zgłaszane było telefonicznie do Tauron NT S.A.; [2] nie podejmowano decyzji o ograniczeniach oświetlenia miejsc publicznych; [3] nie wystąpiły przypadki roszczeń finansowych w związku z brakiem oświetlenia.

Ponadto w kontrolowanym okresie wstrzymano prowadzenie inwestycji w zakresie budowy nowych punktów oświetleniowych, co spowodowane było odstępniem przez Gminę od umowy wykonawczej⁶⁴.

(akta kontroli Tom I str. 300-301, Tom IV str. 1, 6-7, 44-45)

Gmina korzystała⁶⁵ z systemu zdalnego monitorowania i zarządzania oświetleniem 20 opraw oświetleniowych. Abonament miesięczny użytkowania systemu wynosił 30,75 zł brutto.

Burmistrz wskazał, że: [1] system zdalnego monitorowania i zarządzania oświetleniem został przewidziany w projekcie budowlanym, a na przedmiotowe zadanie Gmina otrzymała dofinansowanie z RPO⁶⁶; [2] Gmina nie zdecydowała się na zainstalowanie przedmiotowego systemu na pozostałych, istniejących obwodach oświetleniowych, ponieważ koszt takiej modernizacji dla jednego obwodu oświetleniowego wynosił ok. 12 tys. zł netto.

W toku kontroli, 1 marca 2021 r., Gmina zakończyła korzystanie z przedmiotowego systemu, a Zastępca Burmistrza wyjaśnił, iż spowodowane było to m.in. brakiem potrzeby zmiany natężenia oświetlenia wskazanych opraw oświetleniowych.

(akta kontroli Tom IV str. 143-144, 178-194)

11. W latach objętych kontrolą nie przeprowadzono w Urzędzie kontroli wewnętrznych i audytów wewnętrznych w zakresie dotyczącym zakupu i dystrybucji energii elektrycznej oraz prac związanych z budową, modernizacją i utrzymaniem punktów świetlnych. Burmistrz wyjaśnił, iż kontrola i audyt wewnętrzny nie dotyczyły przedmiotowych zadań, ponieważ w sposób ciągły dokonywano analizy kosztów i wydatków oraz możliwości realizacji zadań określonych w uchwałach budżetowych. Przywołana tematyka nie była również przedmiotem działalności Komisji Rewizyjnej Rady Miejskiej Gminy.

(akta kontroli Tom IV str. 2, 99-177, 373)

12. W kontrolowanym okresie do Urzędu nie wpłynął żaden wniosek, skarga ani petycja, które dotyczyłyby zagadnień oświetlenia przestrzeni publicznej.

(akta kontroli Tom IV str. 1, 6-7)

⁶⁴ Co zostało opisane szerzej w pkt 2 obszaru drugiego niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

⁶⁵ Na podstawie umowy nr 4/2020/CPA/NET z dnia 1 stycznia 2020 r. o świadczenie usług w zakresie systemu CPAnet/midiBLUE.

⁶⁶ Przedmiotowa inwestycja została zrealizowana w 2016 r., a więc przed okresem objętym kontrolą.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Majątek Gminy w postaci 412 opraw i 239 słupów oświetleniowych nie został ujęty w ewidencji środków trwałych, tym samym księgi rachunkowe Gminy nie spełniały atrybutu rzetelności, o którym mowa w art. 24 ust. 2 *uor*, ponieważ nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego.

Przedmiotowe rozbieżności zostały ujawnione przez NIK w wyniku porównania dokumentacji inwentaryzacji ilościowej i jakościowej słupów i opraw przeprowadzonej przez Gminę w dniu 17 lutego 2017 r. z ewidencją środków trwałych Gminy.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że prawdopodobnie różnice w stanie opraw i słupów wynikają z niezaewidencjonowania majątku w momencie jego przekazania Gminie na podstawie art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. *Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych*⁶⁷.

(akta kontroli Tom I str. 102-103, 307-337, Tom III str. 176-179, Tom IV str. 381-382)

2. W wyniku oględzin⁶⁸ 99 punktów świetlnych na terenie Gminy, stanowiących 8,8% punktów świetlnych ogółem⁶⁹, stwierdzono nieprawidłowości dotyczące 11 punktów świetlnych⁷⁰, polegające na: [1] niedziałaniu dwóch punktów świetlnych w oprawach parkowych zlokalizowanych na płycie Rynku w Gryfowie Śląskim; [2] odchyleniu o kilka/kilkanaście stopni w stosunku do płyty Rynku dwóch słupów na płycie Rynku w Gryfowie Śląskim; [3] odchyleniu o kilka/kilkanaście stopni w stosunku do słupa jednej oprawy oświetleniowej na płycie Rynku w Gryfowie Śląskim; [4] braku klosza jednej oprawy na ul. Jeleniogórskiej w Gryfowie Śląskim; [5] słabym natężeniu jednego punktu świetlnego na ul. Jeleniogórskiej w Gryfowie Śląskim; [6] braku oryginalnej pokrywy (zaślepki) wnęki bezpiecznikowo-załącznikowej jednego słupa na ul. Jeleniogórskiej w Gryfowie Śląskim; [7] zarośnięciu otoczenia trzech lamp solarnych LED gałęziami na ul. Widokowej w Gryfowie Śląskim.

W zakresie nieprawidłowości dotyczących odchylenia dwóch słupów i jednej oprawy zlokalizowanych na płycie Rynku w Gryfowie Śląski, NIK poinformowała Burmistrza, zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy o *NIK*, o stwierdzeniu bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia ludzkiego.

W toku kontroli [2-3] doprowadzono do pionu dwa słupy i oprawę, [4] zamontowano klosz, [5] wymieniono żarówkę, [6] zamontowano pokrywę we wnęce słupa, a także [7] przycięto drzewa na wskazanym obwodzie. Wobec niedziałających dwóch opraw należących do przedsiębiorstwa energetycznego zlokalizowanych na płycie Rynku w Gryfowie Śląskim Burmistrz wyjaśnił, że uszkodzenie kabla zasilającego w drodze wojewódzkiej było zgłaszane do Tauron NT S.A., a ze względu na realizację zadania rozbudowy oświetlenia w obrębie Rynku (zastąpienie słupów i opraw Tauron NT S.A. majątkiem należącym do Gminy) odstąpiono od naprawy kabla zasilającego.

(akta kontroli Tom III str. 326-349, 353, Tom IV str. 46-47, 208-220, 375)

⁶⁷ Dz. U. Nr 32 poz. 191, ze zm.

⁶⁸ Oględziny przeprowadzono na 86 wybranych punktach świetlnych na terenie Gminy oraz w całości na 13 punktach świetlnych powstałych w wyniku realizacji inwestycji budowy punktów oświetleniowych oświetlenie dróg i chodników w Gryfowie Śląskim (lampy LED zasilane energią słoneczną) o wartości 113 200,00 zł brutto.

⁶⁹ Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r.

⁷⁰ 11,1% badanej próby.

3. W organizacji pracy Urzędu i zakresie obowiązków pracowników nie uregulowano zadań z zakresu kontroli stanu technicznego oświetlenia i częstotliwości tego działania, co w ocenie NIK z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości w zakresie utrzymania oświetlenia w należytym stanie technicznym, o których mowa powyżej, było działaniem nierzetelnym.

Burmistrz wyjaśnił, że w Gminie nie określono zasad kontroli sprawności oświetlenia, a jego stan jest poddany kompleksowej kontroli w okresie jesiennym. Podał również, że uwagi w zakresie stanu technicznego oświetlenia zgłaszane są przez sołtysów, radnych Rady Miejskiej czy mieszkańców, a wszelkie zgłaszane awarie naprawiane są terminowo w zakresie zawartych umów serwisowych.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że sposób ukształtowania środowiska wewnętrznego jednostki powinien służyć realizacji celów kontroli zarządczej, o których mowa w art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych*⁷¹ (dalej: *ufp*), w tym zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi oraz skuteczności i efektywności działania. Nieprzyporządkowanie ww. zadań żadnej komórce organizacyjnej Urzędu bądź stanowisku (w jasny i przejrzysty sposób) mogło mieć wpływ na nieprawidłowości ujawnione w toku kontroli NIK w zakresie utrzymania oświetlenia w należytym stanie technicznym.

(akta kontroli Tom I str. 10-52, Tom IV str. 45)

4. W pierwszych okresach rozliczeniowych w pięciu na sześć umów zawartych z tym samym wykonawcą, dotyczących *eksploatacji oświetlenia miejscowości i przejścia dla pieszych* oraz *eksploatacji oświetlenia przejścia dla pieszych*, Gmina poniosła wydatek w pełnej wysokości miesięcznej stawki ryczałtowej, podczas gdy przedmiotowe umowy obowiązywały od niepełnego miesiąca⁷².

W umowach tych nie wskazano terminu rozpoczęcia umowy, należy więc przyjąć, iż takim terminem jest, co do zasady, dzień podpisania umowy. Zdaniem NIK faktury za pierwszy okres rozliczeniowy powinny więc uwzględniać proporcję dni pozostałych do końca miesiąca w pierwszym miesiącu jej obowiązywania (np. jeżeli umowa została zawarta 18 stycznia 2021 r. to kwota faktury powinna uwzględniać proporcję pozostałych 14 dni do końca miesiąca, w tym dnia zawarcia umowy, w stosunku do liczby dni danego miesiąca i powinna wynieść 749,9 zł⁷³). Tym samym w pierwszych okresach rozliczeniowych pięciu umów dotyczących eksploatacji oświetlenia Gmina zaakceptowała, że dostawca usługi zawyżył wartość wystawionych pięciu faktur o łącznie 1 747,24 zł brutto⁷⁴.

W toku kontroli Gmina przedłożyła korektę jednej faktury na łączną kwotę *in minus* 910,66 zł brutto. Nie sporządzono natomiast korekt pozostałych czterech faktur na kwotę ogółem 836,58 zł brutto.

⁷¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 305.

⁷² Umowa z dnia 7 lutego 2018 r. z miesięczną stawką ryczałtową 1 675,00 zł brutto, umowa z dnia 3 września 2018 r. z miesięczną stawką ryczałtową 738,00 zł brutto, umowa z dnia 3 stycznia 2019 r. z miesięczną stawką ryczałtową 1 660,50 zł brutto, umowa z dnia 7 stycznia 2020 r. z miesięczną stawką ryczałtową 1 660,50 zł brutto, umowa z 18 stycznia 2021 r. ze miesięczną stawką ryczałtową 1 660,00 zł brutto.

⁷³ $14/31 = 45\%$, $45\% * 1\ 660,50 = 749,90$ zł.

⁷⁴ Odpowiednio pierwsze okresy rozliczeniowe umów: umowa z 7 lutego 2018 r. – wartość faktury zawyżona o 358,93 zł brutto; umowa z 3 września 2018 r. – wartość faktury zawyżona o 49,20 zł; umowa z 3 stycznia 2019 r. – wartość faktury zawyżona o 107,13 zł; umowa z 7 stycznia 2020 r. – wartość faktury zawyżona o 321,39 zł; umowa z 18 stycznia 2021 r. – wartość faktury zawyżona o 910,60 zł.

Burmistrz wyjaśnił, że Gmina dokonała płatności w pełnej miesięcznej kwocie ryczałtowej ze względu na przyjęcie okresów obowiązywania wskazanych umów *per facta concludentia*.

NIK wskazuje, że podana w wyjaśnieniu Burmistrza konstrukcja *per facta concludentia* (dorożumiane oświadczenia woli) stoi w sprzeczności z podstawową zasadą finansów publicznych, tj. zasadą jawności gospodarowania finansów publicznych wskazaną w art. 33 ust. 1 *ufp*. Wszelkie bowiem wydatki powinny mieć odzwierciedlenie w zawieranych, sprawdzalnych i weryfikowalnych, umowach pisemnych.

(akta kontroli Tom III str. 272-301, Tom IV str. 230-276, 375)

5. Wniosek o realizację zamówienia publicznego budowy punktów oświetleniowych *oświetlenie dróg i chodników w Gryfowie Śląskim* (lampy LED zasilane energią słoneczną) o wartości 113 200 zł brutto nie zawierał: [1] informacji (uzasadnienia) dotyczącego potrzeby udzielenia zamówienia; [2] potwierdzenia czy wydatek ma pokrycie w budżecie Gminy na dany rok; [3] wskazania źródła finansowania (zewnętrzne lub własne). Tym samym treść wniosku uniemożliwiła weryfikację, czy planowany wydatek jest zgodny z zasadami dokonywania wydatków ze środków publicznych, określonymi w art. 44 ust. 1 pkt 2 i art. 44 ust. 3 pkt 1 *ufp*, w szczególności ponoszenia wydatków publicznych na cele i w wysokościach ustalonych w uchwale budżetowej jednostki samorządu terytorialnego oraz dokonywania ich w sposób celowy i oszczędny.

Jednocześnie należy zauważyć, że obowiązujący w Urzędzie regulamin udzielania zamówień publicznych poniżej 30 000 euro⁷⁵, we wzorze wniosku składanym do Burmistrza Gminy również nie uwzględniał wskazania powyższych informacji.

Dodać należy, że na potrzebę uwzględnienia przedmiotowych zasad dokonywania wydatków publicznych w regulaminach zamówień publicznych, poprzez ujmowanie we wnioskach o realizację zamówienia informacji o uzasadnieniu, potwierdzenia w budżecie i wskazania źródła finansowania zamówienia, zwrócił uwagę Prezes Urzędu Zamówień Publicznych w opublikowanym wzorcowym regulaminie udzielania zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej kwoty 30 000 euro⁷⁶.

Burmistrz wyjaśnił, że w obowiązującym prawie brak jest jednoznacznych dyspozycji, co do zapisów, jakie powinny znaleźć się w regulaminie oraz dodał, że w najbliższym czasie dokona zmian treści regulaminu z uwzględnieniem opisanych informacji.

(akta kontroli Tom I str. 84-92, Tom IV str. 39, 403, 372-375, 404-407)

6. Zamówienie publiczne pn. budowa punktów oświetleniowych *oświetlenie dróg i chodników w Gryfowie Śląskim* (lampy LED zasilane energią słoneczną) o wartości 113 200 zł brutto zostało udzielone bez uwzględnienia zasady zachowania konkurencyjności, tj. przewagę konkurencyjną uzyskało konsorcjum, w skład którego wchodził podmiot przygotowujący wcześniej kosztorys inwestorski i dokumentację projektową przedmiotowego zamówienia.

⁷⁵ Wprowadzony zarządzeniem nr 3/2016 Burmistrza Gminy i Miasta Gryfów Śląski z dnia 13 stycznia 2016 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30.000 euro.

⁷⁶ <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/wzorcowe-dokumenty/wzorcowe-regulaminy> (dostęp na dzień 29 marca 2021 r.).

Kosztorys inwestorski na budowę 20 szt. lamp solarnych LED z 5 marca 2019 r., sporządzony przez członka konsorcjum, które złożyło ofertę w przedmiotowym zamówieniu, opiewał na kwotę 175 098,74 zł brutto. Po uwzględnieniu zmniejszenia przez Gminę planowanej inwestycji z 20 szt. do 13 szt. lamp solarnych LED, proporcjonalna wycena inwestycji wyniosła 113 814,18 zł. Natomiast złożona przez konsorcjum 14 czerwca 2019 r. oferta za wykonanie budowy 13 lamp solarnych LED wynosiła 113 200 zł. Była to najniższa kwota zaproponowana spośród wszystkich trzech oferentów, którzy uczestniczyli w przetargu i tym samym została wybrana przez Gminę, jako najkorzystniejsza z uwagi na kryterium wyboru oparte w 100% na cenie.

Zdaniem NIK oferent, tj. konsorcjum, w skład którego wchodził podmiot przygotowujący kosztorys inwestorski i projekt budowlany, na które Gmina na etapie przygotowawczym zamówienia poniosła wydatek w kwocie 4 300 zł brutto, uzyskał nieuprawnioną przewagę konkurencyjną wobec innych wykonawców i mógł zaproponować niższą cenę. W momencie ogłoszenia zamówienia wykonawca ten wiedział już o rzędzie wielkości kosztów, a także o specyfikacji zamówienia, tym samym zyskał przewagę wobec innych wykonawców.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że: [1] Gmina dochowała wszelkiej staranności podczas przygotowywania oraz przeprowadzania procedury udzielenia zamówienia publicznego, z zachowaniem zasad równego traktowania wykonawców i uczciwej konkurencji; [2] obowiązujące w dacie przeprowadzenia przedmiotowej procedury przepisy prawa nie zawierają norm, które nakazywałyby Gminie wyeliminowanie z postępowania konsorcjum firm, w skład którego wchodzi wykonawca będący autorem dokumentacji projektowej dla przedmiotowego zamówienia; [3] konieczne jest udowodnienie, że zarzucana okoliczność spowodowała zakłócenie konkurencji oraz, że nie mogło ono zostać wyeliminowane w inny sposób, niż poprzez wykluczenie wykonawcy z udziału w postępowaniu; [4] wykluczenie z przedmiotowego postępowania konsorcjum firm doprowadziłoby do wyboru oferty droższej, co stanowiłoby naruszenie przez Gminę dyscypliny finansów publicznych.

NIK podkreśla, że zaproponowana oferta przez konsorcjum różni się jedynie o 0,5% w stosunku do wartości wynikającej z kosztorysu, tym samym wykorzystano ono posiadaną wcześniej wiedzę. Jednocześnie wskazać należy, że przedmiotowa sytuacja stwarza mechanizm, w którym to Gmina może pośrednio wpływać na wybór wykonawcy zadań inwestycyjnych poprzez uprzywilejowanie jednego z nich na etapie przygotowania zamówienia publicznego. Zgodnie bowiem z § 3 regulaminu ZP, do zamówień nieprzekraczających 2 000 euro, a takim zamówieniem było zadanie wykonania kosztorysu i projektu budowlanego, o którym mowa powyżej, nie przeprowadza się rozeznania rynkowego, a wybranie wykonawcy nie jest obwarowane żadnymi zasadami.

(akta kontroli Tom III str. 242-271, 309-325, Tom IV str. 360-364, 404-407)

7. Do ewidencji środków trwałych Urzędu przyjęto o siedem sztuk więcej lamp solarnych LED niż zrealizowano w inwestycji w zakresie oświetlenia, tym samym księgi rachunkowe Gminy nie spełniały atrybutu rzetelności (nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego), o którym mowa w art. 24 ust. 2 *uor*.

Zgodnie bowiem z dokumentem OT nr 13/2019 z 30 września 2019 r. do ewidencji środków trwałych przyjęto łącznie 20 szt. konstrukcji solarnych LED, podczas gdy zgodnie z umową nr 102/2019 z 19 czerwca 2019 r. i m.in. harmonogramem rzeczowo-finansowym przedsięwzięcia pn. budowa punktów

oświetleniowych *oświetlenie dróg i chodników w Gryfowie Śląskim* (lampy LED zasilane energią słoneczną) o wartości 113 200,00 zł brutto zamontowano 13 sztuk lamp solarnych typu LED.

Zgodnie z wyjaśnieniami Burmistrza ww. różnica spowodowana była błędem pracownika merytorycznego.

W toku kontroli dokonano korekty środka trwałego, w której prawidłowo określono liczbę zamontowanych lamp solarnych typu LED.

(akta kontroli Tom I str. 333, Tom III str. 233-237, 242-247, Tom IV str. 45, 63)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina podejmowała działania mające na celu racjonalizację zużycia energii elektrycznej, w tym dokonywała modernizacji oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic oraz obniżyła koszt jednostkowy tego oświetlenia. Realizując te zadania nie ustrzeżono się jednak nieprawidłowości dotyczących udzielonych zamówień i ewidencji księgowej.

OBSZAR

3. Realizacja zaplanowanych zadań związanych z modernizacją oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic oraz osiągnięte efekty dotyczące racjonalizacji zużycia energii elektrycznej

Opis stanu faktycznego

1. Gmina zrealizowała inwestycje w zakresie budowy i modernizacji oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic na łączną kwotę 1 099 815,85 zł brutto. Inwestycje te dotyczyły: [1] budowy nowych linii i punktów oświetlenia drogowego w systemie zaprojektuj i wybuduj oraz modernizacji oświetlenia w Gminie Gryfów Śląski wraz z zapewnieniem finansowania o wartości 927 380,25 zł brutto; [2] budowy punktów oświetleniowych *oświetlenie dróg i chodników w Gryfowie Śląskim* (lampy LED zasilane energią słoneczną) o wartości 113 200 zł brutto; [3] montażu dwóch lamp solarnych w miejscowości Wieża o wartości 17 220 zł brutto; [4] montażu czterech lamp solarnych przeznaczonych do oświetlenia obiektu sportowego toru pumptrack⁷⁷ w Gryfowie Śląskim o wartości 34 440 zł brutto; [5] montażu jednej lampy solarnej LED na ul. Widokowej w Gryfowie Śląskim o wartości 4 500 zł brutto; [6] doświetlenia placu zabaw w Gryfowie Śląskim jedną lampą solarną LED o wartości 3 075 zł.

Jedna inwestycja, dotycząca modernizacji oświetlenia drogowego w obrębie rynku w Gryfowie Śląskim o planowanej wartości realizacji 120 000 zł brutto, była w trakcie realizacji⁷⁸.

(akta kontroli Tom IV str. 93)

2. Urząd nie posiadał danych na temat udziału technologii rtęciowej i sodowej w punktach świetlnych funkcjonujących na terenie Gminy. Zgodnie z wyjaśnieniami Burmistrza, stan ten wynikał z braku inwentaryzacji poszczególnych parametrów opraw.

Jednocześnie w wyniku realizacji inwestycji w obszarze infrastruktury oświetleniowej w Gminie udział procentowy matryc LED w stosunku do innych typów punktów

⁷⁷ Specjalnie przygotowany niewielki tor łączący jazdę jednośladem i wszechstronny trening.

⁷⁸ Według stanu na dzień 1 kwietnia 2021 r.

światlnych systematycznie wzrastał, i wносił on odpowiednio według liczby i procentów 0/0%⁷⁹, 0/0%⁸⁰, 29/2,67%⁸¹, 535/48,46%⁸², 585/52,14%⁸³, 585/52,14%⁸⁴.

(akta kontroli Tom IV str. 380)

Z wyjaśnień Burmistrza wynikało, iż nie udało się osiągnąć zakładanych efektów rzeczowych związanych ze środkami poprawy efektywności energetycznej z uwagi m.in. na niezrealizowanie zadania inwestycyjnego budowy nowych linii i punktów oświetlenia drogowego w systemie zaprojektuj i wybuduj oraz modernizacji oświetlenia w Gminie Gryfów Śląski wraz z zapewnieniem finansowania, a skutkiem ekonomicznym było zmniejszenie kosztów energii elektrycznej czy ograniczenie kosztów eksploatacji punktów świetlnych objętych rękojmią i gwarancją.

(akta kontroli Tom IV str. 376)

Urząd nie określił wskaźników oraz mierników umożliwiających weryfikację skuteczności działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii.

(akta kontroli Tom IV str. 87-98, 373-374)

3. Gmina planując zadanie inwestycyjne pn. *budowa nowych linii i punktów oświetlenia drogowego w systemie zaprojektuj i wybuduj oraz modernizacji oświetlenia w Gminie Gryfów Śląski wraz z zapewnieniem finansowania*, nie przeprowadziła audytu energetycznego.

(akta kontroli tom IV str. 1)

4. Działania Gminy mające służyć racjonalizacji zużycia energii i promocji rozwiązań zmniejszających zużycie energii, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 4 *Prawa energetycznego*, polegały na umieszczaniu ogłoszeń o ukończonych inwestycjach w oficjalnym biuletynie samorządu – „Kurierze Gryfowskim”.

(akta kontroli tom VI str. 85-86)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Urząd nie przyjął do ewidencji środków trwałych łącznie dwóch lamp solarnych, powstałych w wyniku realizacji dwóch odebranych protokołarnie⁸⁵ inwestycji na łączną kwotę 7 575,00 zł⁸⁶, tym samym księgi rachunkowe Gminy nie spełniały atrybutu rzetelności (nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego), o którym mowa w art. 24 ust. 2 *uor*, a także nie dochowano wewnętrznych zasad, które wskazywały,

⁷⁹ Według stanu na dzień 1 stycznia 2016 r.

⁸⁰ Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

⁸¹ Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

⁸² Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.

⁸³ Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

⁸⁴ Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r.

⁸⁵ Protokoły odbioru z dnia 6 września 2019 r.

⁸⁶ Zadania inwestycyjne pn. *Doświetlenie placu zabaw w Gryfowie Śląskim – słup oświetleniowy wraz z oprawą LED* o wartości 3 075 zł brutto i *Zakup i montaż lampy solarnej LED –miejsce montażu ul. Widokowa w Gryfowie Śląskim* o wartości 4 500 zł brutto.

że zwiększenie stanu środków trwałych następuje pod datą przyjęcia do używania z inwestycji⁸⁷.

W toku kontroli uzupełniono księgi rachunkowe o oba wskazane powyżej środki trwałe⁸⁸.

(akta kontroli Tom I str. 307-309, Tom VI str. 195-202, 383-384)

OCENA CZĄSTKOWA

Realizacja w latach 2017-2020 przez Gminę zadań związanych z modernizacją oświetlenia przestrzeni publicznej przyczyniła się do wzrostu udziału technologii matryc LED w całości punktów świetlnych z 0% w 2016 r. do 52,14% na koniec 2020 r.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 *ustawy o NIK*, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań w celu przyjęcia przez Gminę projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.
2. Podjęcie działań zapewniających sprawowanie skutecznego nadzoru nad prawidłowym stanem technicznym infrastruktury oświetlenia przestrzeni publicznej.
3. Wykazanie w ewidencji środków trwałych Gminy rzeczywistego stanu posiadanego majątku, tj. słupów i opraw oświetleniowych.
4. Uwzględnienie we wzorach wniosków o udzielenie zamówień publicznych, których wartość nie przekracza 130 tys. zł, informacji pozwalających na weryfikację zachowania zasad dokonywania wydatków ze środków publicznych wskazanych w art. 44 *ufp*.
5. Uwzględnienie w regulaminie zamówień publicznych, do których nie stosuje się przepisów ustawy Pzp, zasad zachowania konkurencyjności w przypadku złożenia ofert przez podmioty zaangażowane w przygotowanie zamówienia publicznego.
6. Precyzyjne określanie terminów rozpoczęcia realizacji zamówień w zawieranych przez Gminę umowach i adekwatne do nich rozliczanie wykonanych usług.

⁸⁷ § 3 pkt 3 i 5 Instrukcji inwentaryzacji wprowadzonej zarządzeniem nr 143/2018 Burmistrza Gminy i Miasta Gryfów Śląski z dnia 31 grudnia 2018 r. w sprawie: *wprowadzenia instrukcji gospodarki majątkiem trwałym, inwentaryzacji majątku i jej rozliczenia oraz odpowiedzialności za powierzone mienie*.

⁸⁸ OT nr 2/2021 z 26 marca 2021 r. na kwotę 4 500 zł i OT nr 3/2021 z 26 marca 2021 r. na kwotę 3 075 zł.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, kwietnia 2021 r.

Kontroler
Dawid Matschay
Inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

.....
podpis

.....
podpis